

Musí tam být přetlak

Rozhovor s lektorem, dramaturgem, režisérem a rektorem JAMU Petrem Michálkem

Pamatuješ si, kdy jsi byl poprvé v divadle?

Ne konkrétně, ale muselo to být v divadle Drak v Hradci Králové, kde jsem vyrůstal, a přestože Drak je láska, tak to evidentně nebyl ten moment, od kterého bych začal mluvit o tom, že jsem opravdu chtěl dělat divadlo. To se stalo až na soukromém gymnáziu v Ústí nad Labem, kde nás učil Karel Tománek. Tam jsme měli divadelní soubor, který stál a padal na autorském přístupu, takže tam někde se rodil ten začátek základu.

Dalo by se říct, že se účastí na této přehlídce nostalgicky vracíš k tomuto svému období?

Jasně. Já jsem se i potom dost věnoval amatérskému divadlu. Pauza od toho, kdy jsem dělal něco s amatéry, teď byla veliká, ale dřív jsem se mu věnoval víc. Nicméně tady jsem poprvé a v tomto smyslu tam ten oblouk je, to máš pravdu.

Když se k amatérům navracíš po letech, vidíš třeba srovnání s tím, jak jste to dělali kdysi?

No pro mě to byl natolik iniciační a inspirativní zážitek, že si myslím, že každý profesionál by o ten vztah k amatérskému divadlu měl usilovat, bojovat o něj a neztrácet ho. Amatéry vnímám jako partnery pro inspiraci. Neberu to tak, že já jsem se to teď naučil a jdu to předávat, takovou polohu nemám. Pro mě je to spíš dialog. Amatérské divadlo mě vždy nejvíc baví, když je autorské. Rozumím tomu, když nějaký amatérský soubor vezme cizí komedii a zpracuje ji tak, aby jeho členové pobavili své sousedy, ale to není to, co mě na tom zajímá.

Jak se podle tebe z pohledu scénáristy a dramaturga liší práce na autorském scénáři a práce s původním textem?

Obecně si myslím, že platí, což mě jako vystudovaného dramaturga zajímá, že v amatérském divadle chybí práce klasického dramaturga. Vidíme to i na této přehlídce. Většina souborů zde jde od tématu. A teď se najednou začne tvořit „koláž“ na téma výpověď. Ale i když máme

pevný text, který je třeba interpretovat – první na řadu musí přijít dramaturgická práce, která slouží k zodpovězení jedné a nejpodstatnější otázky: „Co vlastně chceme říct?“ Kolem toho se pak neustále točíme.

Mladá scéna je specifická tím, že se jedná o mladé, studentské divadlo. Jaký k němu máš vztah? Víš, že působíš jako rektor na JAMU, tak by mě možná i zajímalo, jaké podobnosti, nebo naopak rozdíly vnímáš v přístupu k tvorbě středoškolských studentů a vašich studentů.

No my jsme se teď propojili s Lenkou i proto, že mě zajímá kvalita našich budoucích uchazečů a jejich mentální nastavení. Mým úkolem je, aby studium na JAMU bylo smysluplné. To znamená, že musím vědět, s čím k nám uchazeči jdou. Pak ale také musím vědět, a na tom, myslím, hodně pracujeme, s čím absolventi jdou do praxe. Musíme reagovat na vstup i na výstup. Fungujeme jako takový mezičlánek.

Když se vrátím k amatérskému potažmo studentskému divadlu – pro mě je úplně klíčové. Vidím tady soubory, které divadlo dělají z přetlaku. Oni to nemusí dělat, dělají to ve svém volném čase, nikdo je do toho nenutí, nedostávají za to mzdu, není to pro ně povinná práce nebo škola, takže to dělají, protože chtějí a díky tomu se dostávají k výpovědi a k motivaci, která je zdrojem a kterou bych rád přenášel i na studium na JAMU, aby

dokončení na straně 18

Prostě Hanka, ZUŠ Žamberk: Případ s Hejkalem

Možná to byla moje poslední inscenace

Rozhovor s Hanou Dolečkovou

Je rozdíl mezi tím stát na jevišti sama jako recitátorka a sama jako herečka?

Hanka: Určitě, u recitace se totiž přepokládá, že je člověk sám. Zažila jsem na Dětské scéně ve Svitavách i skupinovou recitaci, ale to byl ojedinělý případ. Na divadle hraju sama už podruhé, první samostatná inscenace se ale nakonec zrušila kvůli covidu. Stát sama na jevišti mi obecně přijde těžší, musím spojit text, sdělení a pohyb. Navíc v dramatech většinou bývá víc postav, takže je třeba nějak vyřešit dialogy. V tomhle případě jsme to vyřešily (společně s režisérkou Olgou Strnadovou, pozn. red.) loutkou. Nejtěžší je všechno zkoordinovat dohromady: hrát loutku, hrát sebe, hrát vypravěče. Navíc zpívám a hraju, což v klasickém přednesu vůbec není, tam si člověk musí vystačit pouze se sebou a s textem. Nicméně obojí má něco do sebe a obojí mě baví.

Jaký je tvůj vztah k loutkovému divadlu?

Hanka: Divadlo dělám už řadu let, začínala jsem v ZUŠ, kde jsme dělali činohru. V šesté třídě jsem přestoupila k mé nynější paní učitelce Strnadové, a ta převážně pracuje s loutkami. Uvedla mě do světa loutek – nejdříve jsem hrála s kamínkami a postupně jsem se dostávala k čím dál větším loutkám. V deváté třídě jsem potom

poprvé stála na jevišti sama a také to bylo s loutkami. Také jedu letos poprvé na Loutkářskou Chrudim. Jela bych i dříve, ale nešlo to. Je mi líto, že mě covid obral o nejproduktivnější divadelní léta na střední. Letos jsem odmaturovala, takže je možné, že tohle byla moje poslední inscenace.

V programu je napsáno, že jdeš studovat medicínu...

Hanka: No právě! To studium bude náročné a bojím se, že už nebudu mít tolik času, ale určitě bych se divadlu věnovala ráda dál. Dříve jsem se chtěla věnovat herectví i profesionálně, moje plány se i kvůli covidu otočily o 180 stupňů. Pochopila jsem, jak křehké povolání to je, a zároveň bych si ho nechtěla zhnusit tím, že bych hrála musela. Ráda bych, aby divadlo zůstalo mým koníčkem a ne povinností.

V anotaci taky píšete, že text už jsi jednou zpracovávala právě v recitaci. Zanechaly jste ho úplně stejně nebo prošel změnami?

Hanka: Recitovala jsem ho před osmi lety, ale originální předloha zůstala stejná. Větší proměnou prošla pouze postava vypravěče, kterého Karel (Šefrna, pozn. red.) převedl do písniček. Tím nám hodně pomohl.

Co pro tebe bylo hlavním impulzem k tomu použít opět stejný text?

Hanka: Přišla s tím paní učitelka, a to proto, že jsem maturovala. Měla jsem omezené časové možnosti, ale zároveň jsem nechtěla skončit úplně a paní učitelku napadlo, že bychom mohly vytáhnout starší text, který už znám a zpracovat ho znovu. Tento princip už se nám jednou osvědčil, recitovala jsem jeden text v sedmé a potom v deváté třídě a pokaždé to mělo úplně jiné významy. Zajímavé je, že člověk na sobě může vypořádat posun.

V čem se tvůj přístup k divadlu za těch osm let změnil?

Hanka: Mám určitě víc odehráno a nakoukáno. Víím taky, jak pracovat s potížemi na jevišti nebo chybami a umím je vyřešit.

Vít Zborník

Hejkal a pan doktor

Svěží, příjemné a pro celou rodinu. Tak by se dal pojmenovat desetiminutový výstup Hany Dolečkové (Prostě Hanka ze Žamberka), v němž předvedla řadu svých dovedností a naservírovala divákům chutnou jednohubku. Samozřejmě, bez zdatných pomocníků, totiž Olgy Strnadové v roli „dobré víly“, tedy dramatičtorky, scénografky a režisérky v jednom a jako vždy vtipného pana doktora Karla Šefrny, který vytvořil půvabné a trefné písničky, by to nešlo (a nebo by to nebylo ONO). Ale když se tahle trojice dala dohromady, vznikla sympatická drobnička, vhodná k mnohému použití, především pro chytré pobavení rodinného publika. I když v inscenačním tvaru se tak trochu kouzlí se světlem, klidně by se dalo hrát i v plénu. Sólistka dovedností má, ovšem potřebuje nahrát více představení, aby získala jistotu a tím i klid na výkon.

Viděla jsme obě zdejší představení, a byl pro mě patrný posun ve výkonu od prvního k druhému. V prvním si protagonistka tak trochu ohledávala prostor, v druhém byla daleko jistější a jednotlivé gagy dobře „prodala“. Minipříběh Případ s Hejkalem, vytěžený z Velké doktorské pohádky, a propojující pěkně po čapkovsku reálný svět se světem pohádkovým, vhodně umocnila závěrečná píseň (takový bonbonek pro dospělého diváka) o tom, jestli nakonec není lepší zůstat Hejkalem, nežli existovat v nedobrému světě politiky. Samotný kratičkový příběh není ničím více nežli setkáním pohádkového skřeta, hluchého, leč ochraptělého Hejkala s reálným, a vůči ubohému strašidlu snad až moc přísným panem doktorem. Tvůrci využili schopností protagonistky, a tak je tento krátký výstup sympaticky ohraničen zpěvem a hrou na ukulele.

Pak se vypravěčka proměňuje hned ve dvě další postavy – jednou je Hejkal, loutka manekýn s tělem z PET lahve a mluvicí hlavou ze skořápek rozpůleného kokosového ořechu. Tou druhou samotný pan doktor, který kromě brýlí, dodávajících přísný výraz, využívá jen několik papírových maket teploměru či injekce. Hejkal pochopitelně huhňá, jak se na takovou bytost sluší, pan doktor se ovšem chová až moc hystrionsky (přehnanými pohyby a vyjadřováním připomíná přepísknutou komiksovou postavu), a vypravěčka do celého příběhu vnáší humor a půvab. Takže dávám čtyři hvězdičky z pěti a myslím, že je

to výborná inspirace a výzva pro všechny přítomné mladé divadelníky, aby si sólově vyzkoušeli návod, jak zaujmout a získat publikum během necelých deseti minut.

Jana Soprová

Jestli není lepší zůstat dítětem...?

Po nedělním obědě nás na Malé čekala Hana Dolečková se svoji loutkářskou one-woman drobničkou. Bylo to nejen první setkání s tímto divadelním druhem na letošním ročníku, ale také první setkání s takto výrazným osobnostním herectvím (možná spíše než loutkoherectvím). Za ním kromě samotné herečky můžeme číst jména Olgy Strnadové, režisérky a scénografky, a Karla Šefrny, autora písní, jejichž tvorba je v loutkářském světě samostatným fenoménem.

Ukulele, na které nás protagonistka od začátku do konce provází, v něčem nese rysy specifické pro celé dílo: malinká věc, která na čtyřech strunách a s pár akordy dokáže přesvědčivě rozeznít celý prostor. A to se daří díky její hráčce. Kontakt s publikem, bezprostřednost a všeobjímající klid. No-bullshit herectví. Nehraje si na nic, co není, nezdůrazňuje, nevysvětluje, neilustruje, nepodbízí se. Sděluje s nadhledem, ale zároveň upřímností. A přesto je za ní kus tajemství, něco nevyřčeného, co nás baví. Trocha pokoutného šibalství, snad.

Fakt, že hraje pro zdánlivě starší diváky, než by si člověk mohl myslet, že je primární cílová skupina inscenace, herečku absolutně nerozhází, což i diváky přesvědčivě uklidní, že tu rozhodně nejsou v nějaké nemístné roli. Dokazuje to navíc, že má smysl hrát dětem se stejnou upřímností, s jakou hrajeme dospělým. Bez grimas a šišlání, bez oblbování, na přímo. S něčím, co chceme předat, co chceme společně zažít. A potěšit se u toho pár loutkářskými kouzlíčky.

Je také dobré si připomenout – opět, letos tady poprvé – jak mocným nástrojem je živá hudba. Ona skutečně přináší tu živost, přítomnost teď a tady, odhaluje svoji procesualitu. V loutkovém kontextu navíc nese ještě další rozměr: ukulele je tu jedním z objektů, které loutkoherčka svým způsobem animuje, byť v přísně teoretickém slova smyslu ne tak, jako když animací vzniká loutka. Přesto, ten způsob, jak herečka nástroj uchopuje, jak ho bere do ruky a pokládá, je v něčem markantní – v duchu celkového minimalismu, kdy se tu bez jakékoliv zjevné

síly, bez zjevného vypichování zjevuje v krásné divadelní plnosti každý detail.

A samozřejmě, ten konec, Čapkova pointa, nás ujišťuje, že výběr materiálu byla dobrá trefa – dostaneme tak nakonec novou vrstvu zážitku, naplníme další komoru. Špatný politik jako uzoufané strašidlo lidí je krásný, komediálně uzdravující pohled na ty strašné, strašné lidi, proti kterým se díky této pohádce můžeme třeba o něco snáze chtít postavit a poslat je strašit na jinou planetu. Takže vzhůru na barikády, děti!

Lukáš Větvka

Vytrženo z diskuse

- Přišlo mi škoda, že tam není nastavena jednota v tom, jak ta loutka mluví. Někdy otevírala pusu, jindy mluvila jenom tím, že se hýbala, neviděla jsem v tom žádný klíč. Že by třeba otevírala pusu, jenom když zpívá. Zároveň když už se pusa otevírala, tak mi ta práce s loutkou nepřišla precizní, nevnímala jsem tam synchronizovaný pohyb pusu s mluveným projevem.

- Líbilo se mi pojetí rekvizit, že to bylo dětské představení přizpůsobeno dětskému divákovi. A tak to bylo pěkné. Bylo to dotažené i v tricích.

- **Jana Sprová:** Viděla jsem obě představení a podle mě bylo patrné, že v prvním si představitelka teprve ohmatávala nový prostor a v druhém představení už bylo více gagů, byly umocněny. Ty, co byly v prvním představení naznačeny, byly ve druhém dotaženy a tak dále.

- Oceňuji schopnost hrát na ukulele ve tmě.

- Moc se mi líbila čistota práce s loutkami, vše bylo použito jen jako a až triky oživovaly věci, aby vypadaly reálně. Viděl jsem určitý problém v tom, že mi chyběl vztah vypravěčky k příběhu. Ve snaze o nestrannost se to za mě ztrácelo. Vypravěčka by měla mít jasno, za kterou stranu kope. Tím by se podle mě nesrovnalosti zahladily, protože bych opravdu věděl, že vypravěčka je součástí představení.

Jiřina Lhotská: Já si to užila, zažila jsem sedmiminutové setkání s divadlem, které na mě nic nehraje. Oceňuji, že jste tam nechali poetický Čapkův jazyk. Líbilo se mi, že představitelka sice hrála, ale zároveň si hrála. Líbil se mi nadhled, se kterým hlavní střídala role. Dělal to s lehkostí.

Vít Malota: Jediná technická věc - ve chvíli, kdy má představení jen sedm minut, je strašná škoda, když tam něco nezazní. Na začátku se mi stalo, že jsem kvůli přeřeknutí nějaké větě nerozuměl. Každá takováto chyba na takové stopáži vystoupí. Souhlasím s tím, že to je mimořádně příjemná záležitost, že to má ten rozměr, že si tam něco najde i ten dospělý. Pro mě byl doktor příliš přestřelený, například ve chvíli kdy na kolenou prosil hejkala, ať už nestraší. Víc to na mě působilo v civilnějších pasážích, kdy třeba jen vystříknul ze stříkačky.

Viktorie Čermáková: Pro mě byl konec překvapivý, i když jsem čekala, co ten Čapek vymyslí, čekala jsem poťouchlost na závěr, stejně to bylo překvapivé. Všimla jsem si, že

loutka je poměrně jednoduše vyrobená – plastová láhev a rozpůlená polystyrenová koule. Kdybych se tím zabývala já, tak bych se víc zabývala postavou vypravěčky, která je velice zajímavá i tím, že zpívá písničky, i tím, že nás uvádí do děje a na konci nám sděluje pointu. Napadlo mě, jestli by nám neměla dát nahlédnout na to, jak ta postavička vzniká. Zda by se před našimi zraky neměla seskládat v hejkala. Díky tomu by to podle mě mohlo lépe fungovat nejen pro děti, ale i pro dospělé.

zapsal Kvido Lotrek

Slovomrak

aneb divácký dojem z představení jedním slovem

Červiven, SPgŠ a SZŠ Krnov: Kéž by

Každý máme svoje „kéž by“

Rozhovor se souborem

Jak funguje tvorba v rámci vašeho souboru?

Jakub: Soubor funguje už řadu let, a je to takový výběrový dramaťák u nás na pajdáku a paní učitelka tam pozve toho, kdo se jí zalíbí v hodinách. A pak se tvoří.

A jak dlouho už spolu tvoříte?

Aneta: V téhle sestavě hrajeme momentálně asi čtyři měsíce, ani ne, protože nám přibyla náhrada a teď nám jedna ubyla.

Štěpán: Dvě reprízy, které jsme tady Tady na Mladé zahráli, jsou první reprízy v jiném uskupení s jiným scénářem. Spousta věcí se prostě musela předělat, protože nějací lidé odešli, takže jsme měli míň postav, míň materiálu, se kterým pracovat a víc změn.

Inscenace je autorská. Jak vznikala? A proč jste si vybrali tohle téma?

Kačka: Dostali jsme se k tomu tak, že padla otázka, o čem chceme hrát a co chceme říct. A na tuto otázku jsme si kladli odpovědi. Nějaké příběhy nebo myšlenky, co bychom tam chtěli předat. Co my pociťujeme nebo vidíme jako problém, nebo se s tím ztotožňujeme, známe to. Takže takhle jsme si to navzájem odsouhlasili, dali to do kupy a tohle je výsledek.

Takže každý z vás má v tom něco svého, v čem vidí tu naléhavost?

Soubor: Přesně tak. Určitě.

Chtěli jste už od začátku do inscenace zahrnout i problémy nebo obavy rodičů?

Kačka: Chtěli jsme to právě udělat tak, aby bylo vidět, že to není černobílé, a že za vším se skrývá ještě něco skrytého. A nechtěli jsme mít postavy jako zlý rodič, nevěšmavá matka, ale nějakým způsobem to zkusit odůvodnit a dát na to nějaký jiný pohled.

Proč se vlastně inscenace jmenuje Kéž by?

Jakub: Každý máme svoje kéž by, které často bývá nevyřčené a měli bychom se tím zabývat a víc o tom mluvit.
Štěpán: To kéž by, ta věta a nějaký ten koncept přání, se kterým se v inscenaci pracuje, mi spíš přijde jako taková forma, jakou se snažíme sdělit naše příběhy. Je to spíš estetický prvek, který nám nějakým způsobem seděl do toho, co se snažíme předat tím, co děláme.

Tak trochu je to i o kapele. Hraje někdo z vás v kapele i mimo jeviště?

Štěpán: Máme v souboru spoustu lidí, kteří se aktiva zabývají hudbou, třeba já s Kubou hrajeme spolu v kapele a ještě k tomu občas jezdíme buskovat, to znamená, že prostě hrajeme pro lidi na ulici, oni nám hází drobné a tak. A Katrin, tak ta taky tvoří svoji hudbu. Má svůj projekt. Právě kvůli tomu, že naše složení tento rok bylo velmi hudební, jsme se rozhodli, že když to umíme, tak proč to vlastně nezakomponovat do té inscenace. (smích)

Kačka: Najdete na Spotify.

Katrin: Jen „Trin“ bez ka (smích).

V závěru byla v sále až koncertní atmosféra, dokonce diváci vytáhli telefony a začali do rytmu svítit. Stává se vám to často, že se publikum takto zapojí?

Filip: Stalo se nám to jenom jednou, a to když jsme hráli pro děti na základce v Němčici nad Hanou. Ale jinak ty koncerty většinou nebyly tak fajn, jako dneska. Dodá to představení energii a vtáhne to diváky víc do toho.
Kačka: Celkově když se publikum do toho vnese, tak je to fajn.

Kateřina Hartmanová

Kéž bychom spolu mluvili

Autorská inscenace Kéž by v některých aspektech navázala na sobotní představení Kolejí beze smyslu (obtížnost života mladých lidí ve světě, kde se potýkají s vůlí starších), zároveň ale nabídla úplně jiný přístup. Zatímco tvůrci Kolejí se skrz dílčí typizované obrazy vyjadřovali k problému jako celku, soubor Červiven vykreslil kus ze života jedné kapely, jedněch lidí a zaměřil se v něm hlavně na vztah dětí a rodičů.

Scény mezi krabicovými sedátký, kachonem a igelitovým paravánem skládaly dohromady malou část ze života postav, zřejmě do nějaké míry provázaných s jejich protagonisty. Dění tedy nebylo konstruované jako uzavřený celek se začátkem, středem a koncem kolem jedné hlavní zápletky, ale mozaikovitě nahlíželo na několik provázaných osudů postav, kteří tu zažili pár významných okamžiků, zásadně se neproměnili, ale posunuli se z výchozího bodu. Což, kdyby to náhodou nebylo poznat, neříkám jako výtku, ale naopak jako vyzdvižení schopnosti konstruovat děj nemechanicky. Cenné je i to, jak plynule nás soubor do světa uvede, bez nepřirozené nutnosti představování postav nebo bez nějaké velké spouštěcí události.

Střídají se tak dialogy s rodiči, scény na zkouškách kapely a flashbaky do minulosti za igelitovým paravánem, odkud se čas od času ponoříme do vzpomínek postav, ze kterých pocházejí jejich traumata. U tohoto prvku jsem si ale třeba nebyl jistý, jestli ho tam potřebuju – občas se mi zdál trochu zbytečně ilustrující něco, co bych mohl tušit i bez něj. Případně bych si možná více užil, když už by tam ty vzpomínky měly být, kdyby se objevovali ne odděleně, ale více začleněné v celku. Navíc ten igelit tam trochu strašil. Jinak ale princip střihu fungoval velice pěkně.

Už jsem si dnes všiml té živé hudby, tak to nemohu opomenout ani tady, kde hrála klíčovou roli. Propojovala organicky postavy a jejich představitele a poskytovala další kanál, jak k nám mohly proudit emoce mimo psychologického herectví (bylo to?), které třeba ne vždy stačilo tu tíhu zpracovat.

Té tíhy v hereckém projevu totiž někdy možná bylo i trochu moc. Naštěstí ji kromě hudby zpracovával i smích, který v případě prvního uvedení často vycházel z různých chyb, resp. nečekaností, které se souboru přihodily, které ale herci vždy dokázal velice přirozeně zpracovat do vzájemné komunikace. Celé se to pak velice příjemně odlehčilo a nechalo nás to setkat se s herci v jejich civilnějším projevu.

(Ty banáne.)

Snad nejvíce jsem ocenil, že kromě perspektivy těch, kteří si s rodiči zažívají ty nejtěžší životní chvíle, které mě při sledování mrazily v zádech, tu byli stejně zastoupení i ti, kteří neprožívají životní peklo, ale jen takové docela normální těžkosti (stále dost těžké) a k tomu všemu jsme nahlédli i do perspektivy rodičů, s širokou škálou poznamenanosti od absolutního patologického chování až po celkem běžné rodičovské neobratnosti při výchově.

A vůbec, šlo o vážně silnou, pravdivou inscenaci – to jsem doteď vlastně neřekl. Kéž ji uvidí ještě mnoho diváků.

Lukáš Větvka

Každý člověk má své kéž by

Název recenze jsem si vypůjčila z anotace představení *Kéž by* souboru Červiven z Krnova. Pro mě právě tato věta ukazuje velmi zřetelně největší sílu i slabost inscenace, která má silný potenciál oslovit mladé publikum (což se podle dlouhé a zajímavé diskuse stalo). Na jedné straně je řečená věta neoddiskutovatelnou pravdou, na druhé straně se ovšem jedná o sousloví, které mezi nejmladší generací jen stěží zaslechnete. Jeví se tedy víceméně zastaralým knižním výrazem (pozn. jedná se o slovní druh částice). Zkratka, kéž by v sobě obsahuje jistý rozpor, který ovšem může být úmyslný...

Při příchodu do sálu vidíme na jevišti skupinku mladých lidí, kteří při kytaře cosi důležitého řeší, a jejich vzájemné pozice naznačují vztahy mezi nimi. O těch se ostatně v průběhu představení v jednotlivých útržcích dialogů dozvídáme více. Postupně odkrýváme nefungující rodinné vztahy, nedorozumění mezi generacemi, i skrytá či skrývaná traumata jednotlivců. Na tom počátku všichni působí přirozeně, uvolněně, doslova nás vtáhnou do světa party, která přirozeně drží pohromadě a v prostoru své (klubovny?) se cítí bezpečně.

Tuto atmosféru naruší až chvíle, kdy začnou „říkat dialogy“. Najednou, jako by ztratili onu důvěrnou autentičnost, srozumitelně, nicméně lehce deklamativně říkají repliky. Tyto dvě polohy se v průběhu hodinového představení neustále střídají. A tak se divákovi stane, že ve chvíli, kdy se už už stává součástí toho, co se děje na jevišti, najednou jako by ho klepla přes prsty falešně znějící věta. A těchto rušivých momentů, které narušují temporytmus příběhu, je tu více.

Možná zbytečné je didaktické zdůraznění onoho *Kéž by...*, které musí být řečeno do mikrofonu (tady by bezpochyby pomohlo buď mikrofon zcela zrušit, nebo aspoň pořídit mikrofon ruční, aby se tak nepřerušovala plynulost děje. Přitom základní potenciál je velmi dobrý, je jasné, že příběhy vycházejí z reálně zažitého. Vše je navíc zasazeno do rámce zkoušky hudební skupiny, a při zpěvu temporytmus funguje bez problémů. Při druhém představení na festivalu dokonce došlo k až zázračnému propojení energie jeviště a hlediště, když se při poslední písničce proměnilo hlediště ve vlnící se světelný řetěz se svítícími

mobily jako na regulerním koncertě. Není divu, že takto nakumulovaná energie pak způsobila, že ukončení jednotlivých příběhů, ať už smíření sester, nebo rozhodnutí odejít z nepříjemných rodinných pout, mělo silný energetický náboj a působilo tak dojemně, a zároveň autenticky, že mi to vehnalo slzy do očí.

Jana Sprová

Vytrženo z diskuse

- Byla tam spousta protikladů – zároveň to bylo vskutku humorné, zároveň místy hodně vážné. Ovšem to samé bych řekl o hereckých výkonech. Někdy mi to přišlo hodně autentické a někdy odříkané. Vyjádřil bych se k těm „Kéž by“ momentům, chápu, že na nich je to vystavěné, to je to téma, ale odchody k mikrofonům a vlastně i za závěs mi tam neseseděly, dost mě vytrhávaly.

- Za mě v tom bylo použitých spousta různých prvků. Kdybyste se zaměřili opravdu na jeden, například jak tam promlouvaly osobnosti z minulosti, tak by to možná mohlo fungovat. Za mě jste se snažili tam toho nacpat strašně moc a já tím byla přehlcená.

- Pro mě tam bylo mnoho vážných momentů, které mě řízly do živého, ty byly vtipné, až možná trapné, a o to víc na mě zapůsobily, protože jsem si řekla: „Ježíš, přesně tohle děláme.“

- Celkově příběh za mě fungoval, přečetl jsem ho celý. Byla tam spousta momentů, kdy jsem s postavami šel, ale pak mě mrzelo, když se diváci i u vážných momentů smáli, možná z pocitu trapnosti nevím.

- Skvělá inscenace. Jediný přechod s mikrofonem mi ale fungoval u toho syna psycholožky, jinak mě přechody hrozně rušily, byly příliš dlouhé. Úplně bych je zrušila, nebo přeměnila jinak.

- Přemýšlel jsem nad textovou výstavbou, jestli to vznikalo z nějakých improvizací, či nikoli. Protože pak nějaká postava začala mluvit spisovně a to mi tu autenticitu shazovalo.

- Měl jsem hrozně zvláštní zážitek, protože jsem totálně cítil, že ta témata jsou vaše, na druhou stranu mi dialogy dost šustily papírem a cítil jsem z nich schéma. Nevím, jak jste to udělali, ale pak jste zahráli člověka, kterého opravdu znám a já si uvědomil, že ta skutečnost je mnohdy mnohem vyhocenější, než jste ji zahráli vy. V tu chvíli jsem si uvědomil, že mi to může přijít jako schéma, ale tyhle příběhy se reálně dějí.

- Trošku jste podle mě škobrtali o prostor a říkám si, zda to nebylo to, co vás tam trochu rozhazovalo. Jedná se, jak už to tady zaznělo, o zastavování se u šál, odchody k mikrofonu, za ten igelitový závěs.

- Za mě fungovalo i složení postav – zkusíme jako kapela a každý máme svůj problém. Potom se mi to hodně spojilo se vzpomínkami, že se mi propojovaly s těmi událostmi, co se pak „skutečně“ děly.

Vít Malota: My, jakožto porota, jsme viděli první představení. Mám pocit, že se vám úplně rozsypano. Inscenace má svoje mouchy, ale to, co v ní funguje perfektně, je to, že jste přirození, že jste tam za sebe a já mám pocit, že jsem v klubovně, kde zkoušíte, s vámi a prožívám to s vámi. Jednak si myslím, že vám hrozně uškodil prostor – rozbilo se to, že uprostřed je bezpečný prostor, který je klubovna a prostor, který je na stranách. Rozbil se vám úplně temporytmus a v tu chvíli vám to začne šustit papírem. Myslím si, že text není špatně napsaný a i když by snad šustil, přebije to vaše autentičnost, ale když se stane, že se vám to rozbije, začnete text jen odříkávat, přestanete se po-

slouchat, ztratí se obsah. Mikrofon je podle mě úplně zbytečný, protože vše, co říkáte, vidím v situacích, vy mi to ale podáte jak na stříbrném podnose, cítím se pak jako pitomec a ještě vám to rozbíjí temporytmus. Plenta vzadu to samé. Zbytečně vám to klade překážky a ubližuje to možnosti netlačit a prožít si to lehce a přitom s plným vědomím těch vašich osudů.

Jiřina Lhotská: Pro mě jste byli nejzajímavějším momentem vy samotní. Myslím, že mladé a studentské divadlo má možnost vyjádřit něco, co je jen jeho. Všechna ta traumata a vztahy, které si mladý člověk odnáší ze své rodiny, tam byly a pro mě jste v tom byli velice zajímaví právě vy.

Viktorie Čermáková: Tady by se podle mě třeba dalo pracovat s dobře promyšleným svícením. Světlo může hodně pomoci, například s těmi odchody, které by tam ani nemusely být, kdyby se ten prostor vymežil jen světlem. To samé – s tím temporytmem by vám světlo mohlo pomoci.

Soubor: Co se týče reakce diváků, byla to pro nás premiéra. Dřív vždy reagovali diváci úplně jinak. A třeba na konci mě to dokonce rozhodilo. Inscenace vznikala poměrně dlouho, jednak přes improvizaci, jednak skrze texty, které jsme si psali sami pro sebe a z nich jsme pak vytahovali témata, která jsme tam viděli a bylo to hodně z nás a rozhodně to vycházelo z našich zkušeností a z toho, co sami zažíváme.

zapsal Kvido Lotrek

Slovomrak

aneb divácký dojem z představení jedním slovem

Taneční a pohybové studio Magdaléna, Rychnov u Jablonce and Nisou: Maagal

V tanci není nic zakázané

Rozhovor souborem Na poslední chvíli

Jak vznikají vaše taneční představení? Přijde mi to totiž náročné na přesnost. Vznikají pomocí improvizace?

Viktorie: Na to se nás často ptají, ale ano, během zkoušek improvizujeme.

Maruška: I během představení.

Kecáš!

Maruška: Nekecám. V představení jsou jednak jasně vystavené části, ale také strukturovaná improvizace, u které víme, co máme dělat, ale není to předem připravené.

Marina: Ale prvky, které jsou přesné, většinou stejně původně vychází z improvizace.

Má celé představení konkrétní příběh, který znáte, anebo se spíše inspiřujete tématem?

Viktorie: Na začátku jsme měly každá zvlášť konkrétní příběh. Každá jsme si jej našly, určitým způsobem ho zpracovaly a propojily ho s celkovým tématem. Každá z nás si ten příběh nese v sobě trochu jiným způsobem.

Proč vás zaujalo právě téma židovství a druhé světové války?

Adéla: No vybíraly jsme jej už trochu dávno, ale většinou témata, která vybíráme reagují na aktuální témata a my v souboru si potom sdílíme myšlenky a nápady, které vyústí v jedno konkrétní téma.

Viktorie: Možná bych podtrhla, že to není jen o dru-

hé světové válce, ale hlavně o ženské sounáležitosti a vzájemné podpoře během nejhorších věcí, které válka přináší. Nemusí to být konkrétně o druhé světové válce, téma je přenositelné například i na válku na Ukrajině.

Jak s tématem pracujete? Jak se dostáváte od slovu k obrazu?

Matylda: My si nejdřív hodně povídáme a sbíráme materiály. Ty si potom na hodinách sdílíme, posílaly jsme si texty, články, básničky, ilustrace...

Ale jak tyto materiály přenášíte do těla?

Maruška: Je to hodně pocitové, řídíme se pocitem. Přenášíme slova do těla.

Používáte občas v představení slova, nebo to bylo dneska výjimečné? Je při tanci povoleno používat slova?

Viktorie: V tanci není nic zakázané. Slova zakázaná nemáme.

Maruška: Často začneme právě od slova, které se dostane do pohybu tak, že pak samotné slovo už je nadbytečné a vypustíme jej.

Viktorie: Ale jindy slovo pohyb hezky doplní, podkreslí a vytvoří nové vjemy.

Adéla: Ale rozhodně slovy neplýtváme.

Je něco, co je v tanci zakázané?

Adéla: Křivý nohy. (smích všech)

Marina: Vana a spouštějící se Viktorie.

Viktorie: To jsou moje nápady, které byla zakázány.

Marina: Zakázaný je všechno, co vymyslí Viktorie. (smích všech)

Jednu paní zmátla na programu taková zvláštní informace: Máte tam napsanou zvlášť hudbu a zvlášť zpěv, u zpěvu jsi napsaná ty Matyldo, ale zpěv byl přece reprodukován, nebo se pletu?

Matylda: Ano, nazpívala jsem to já. Původně to měl být živý zpěv, ale pak jsme zjistily, že by to možná bylo lepší, kdyby to živý nebylo. Zpívala bych jenom na začátku, když tam tančí sama Maruška a my ostatní stojíme.

Veronika Zárubová

Tancem proti zkáze

Taneční a pohybové studio Magdaléna z Rychnova u Jablonce nad Nisou, co pamatuju, nechybí na žádném z festivalů Mladé scény. A vždy bývá tak trochu oříškem jak pro porotu, tak pro recenzenta - protože nikdo z nás není odborníkem na tanec, a tak mnohdy technické kvality složitých tanečních a choreografických prvků nedokážeme plně docenit. Vnímáme totiž celek pouze intuitivně a pocitově.

Základní východisko je pro diváka vždy stejné. Pokaždé se jedná o skupinu kultivovaných soustředěných dívek a mladých žen, které tančí s velmi dobrou technickou přípravou, svému tělu dokonale rozumí a umějí spolehlivě pracovat jak sólově, tak v kolektivních choreografiích. Navíc si bezpochyby nejvíce získávají pozornost a obdiv mladých i starších mužů, protože jejich půvab a ženskost právě v tanci obzvláště vyniká. My ženy nemotorné, zase obdivujeme ohebnost jejich těl a jistotu, s níž ovládají jeviště a pochopitelně i tak trochu závidíme, jak jim sluší rozevláté sukně...

Nicméně, taneční představení pod režijní taktovkou Ludmily Rellichové kromě důrazu na výraznou vizuální stránku (s podporou promyšleného světelného designu, hry světla a stínů a již zmíněných slušivých kostýmů) kladou stejně výrazný důraz na výběr tématu, které má zpravidla silné dramatické jádro. A tak není divu, že se často vracíme k tématu válek a utrpení žen v různých historických epochách.

Tentokrát si vzaly inspiraci z projektu Paměti národa, příběhu mladých žen z Pokoje 28 v Terezínském ghettu, a také u Ohně a touhy Josefa Čapka, který psal své verše právě v koncentračním táboře. Přiznám se, že význam názvu jsem si musela vygooglovat - a tak jsem našla klíč odemykající téma v různých souvislostech.

„V moderní hebrejštině „Maagal“ znamená kruh a cyklus. V biblické hebrejštině má toto slovo různé významy: kruh tábora, opevnění ad.“, zní vysvětlení, které na mě vypadlo z internetových stránek. Jak je vidět, je to slovo mnohoznačné a „mluvící“, jak hebrejským původem zvoleného názvu, tak i různorodostí významů, které evokuje.

Mladé ženy, které se před námi vynořují na zšeřelém jevišti (přítmí zůstává na scéně po celou dobu, takže jistý pocit stísněnosti a nejednoznačnosti v tom, co vlastně vidíme, je stále s námi). Po sólu jedné z žen, která na počátku ovládne scénu, zatímco ostatní zůstávají v pozadí, se za zvuků hudby Sylvie Bodorové před našima očima začínají v pohybové fantazii odehrávat osudy žen, které nedobrovolně spojil nucený pobyt v jednom pokoji - vězení. Přinesly si sem vlastní individuální osudy, ale tady jsou nuceny zapomenout na sebe samé, a stát se součástí kolektivu, oné ženské síly, která dokáže překonat mnohé překážky.

Ve dvojicích či trojicích tak tančí nejrůznější situace a evokují pocity, související s nutností denodenně překonávat traumata, rozvíjet sestersví, sounáležitost, vzájemné porozumění. Jednotlivé epizody samozřejmě vnímá a interpretuje si každý divák po svém, jde ale především o zachycení atmosféry, která v sobě nese množství protikladů. Pro mě nejkrásnější scénou, která připomněla obrazy Josefa Čapka, bylo vlnění sukní, a vzepjatých rukou, připomínající živly, ať už plameny či vlny moře. Tedy jakousi obrovskou sílu, energii, kterou ono společenství žen vytváří svými těly. A z mysli rozhodně nevymizí ani závěrečný obraz, kdy v hlučné hudbě nejprve nerozeznáme slova, vycházející z úst blížící se skupiny dívek, až postupně začnou z hudby jasně vystupovat jména obětí holocaustu, a pak už je tu jen postupné zanikání slov a mizení těl ve tmě...

Jana Soprová

Magdaléna je věčná

Taneční studio Magdaléna má stálé místo na Mladé scéně i v mém srdci. Jedinečnost, kterou do programu přehlídky přináší, nelze docenit. Je to hudebně pohybový rituál, mystický zážitek, stejně tak tělesný jako mimotělesný. A jako je tradiční výskyt této senzace na Mladé scéně, opakuje se v mém životě i ta chvíle, kdy si říkám, co by se tak o tom vlastně mělo napsat. Co říct k uzavřenému celku, který na mě působí emočně a esteticky? Co říct k jednotlivostem, které, mám dojem, nelze z celku vytrhnout, případně prostě nemám tu zkušenost o nich jednotlivě psát?

Ten úkol je letos o to těžší, že jsem se – asi poprvé za ta léta – tentokrát nějak nenaladil. A nevím proč. Když zhasla světla a my čekali (ta chvíle byla krásně dlouhá), a když se pak velice velice pomalu a plynuje začal objevovat první boční pruh reflektoru, absolutně jsem si to vychutnával. Vždyť je to pokaždé tak magické, jak se tu najednou zjeví inscenace, která pracuje se světlem jako s nepostradatelným kreativním prvkem! Už to samotné něco říká o estetické úrovni a pokročilém divadelním cítění tohoto souboru. Tak jsem si říkal, jak to zase bude úžasné. Nadále se odehrálo tanečně-pohybové zápolení. Specifičnost Magdalény, které si tak cením, pro mě spočívá v absolutním pohybovém ztvárnění patosu, ve smyslu trpění. To hledám ve výrazech tanečnic, které jsou samozřejmě klíčovou součástí jejich pohybového výrazu a ve kterých se vždy odehrává podstatná část inscenace. Trpění a vzdor. Tělo bojuje, nebo se snaží utéct, vymanit se, žít. Je sráženo k zemi, ale vždy najde sílu se okamžitě zvednout. Právě ta vertikála, to napětí mezi podlahou, o kterou neustále slyšíme přistávat části těla, a mezi výšinou, ze které slyšíme se snášet drtivě intenzivní hudbu, a kam se pravidelně vztahují gesta tanečnic, věčný vzlet nahoru a následné sražení zpět, nesmiřitelná touha po svobodě žít, to jsou ty extatické spirituální zážitky, které mi Magdaléna dala.

Akorát, že letos jsem se na to pouze díval, poslouchal, ale nezažíval. Může to samozřejmě být mnoha různými faktory, které Magdaléna bohužel nemá šanci ovlivnit (kéž by měla!). Také mě ale napadlo – a proto také píšu v té generalizační cyklické perspektivě, což bych asi úplně dě-

lat neměl – že už jsem to zkrátka všechno viděl, resp. že jsem v Maagalu nedokázal najít něco jedinečného. Snad jsem i měl pocit, že právě toto téma, tento motiv působí tak typicky, že zcela vystihuje poetiku tohoto souboru, že tu není místo pro nic, co by bylo navíc (Maagal, ženský kulturní spolek odsouzených na smrt, to vlastně svým způsobem byly například i dívky v Barokní fuze, kde jejich ortelem byla konečnost tělo jako takového).

Také jsem přemýšlel nad hudbou, která dle mé zkušenosti v Magdaléniných zkušenostech vždy hraje trochu jinou úlohu. Tentokrát jsem ji zažíval asi nejvíce protichůdnou a možná i přehlušující pohyb na scéně, když hřímala v mocném crescendo a strhávala možná až moc mé pozornosti. Vida tedy, specifičnost.

Nicméně, kolem a kolem, když se teď ohlédnu zpět, psaním tohoto textu se ve mně zážitek znovu rozvířil, zapojil se do cyklického procesu ducha a hmoty, zkrátka jsem znovu u vytržení. A naprosto nepochybuji o tom, že v případě nejvyšších zasvěcenkyň Ludmily Rellichové jsou i takové plány přesahující čas a prostor naprosto reálné.

Lukáš Větvka

Vytrženo z diskuse

- Nemám takovou diváckou zkušenost s pohybovým divadlem, takže pro mě to bylo těžší na rozklíčování. Zároveň jsem si říkala, jestli je to třeba rozklíčovat. Nepřišlo mi, že by se to někam extra vyvíjelo, ale je otázka, když jsem si pak přečetla anotaci, zda to tak vlastně nemělo být, jakože jste tím znázornili cyklické vnímání času.

- Skvěle se na to dívalo, i když to téma je strašně smutné. Klobouk dolů, bylo to velmi podařené a moc jsem si to užila, jestli se to smí říct.

- Viděl jsem představení podruhé, a co se u mě v tom sále stalo, bylo to, že se to oddálilo. Poprvé jsem to viděl na menší scéně, kde pro mě byl zážitek silnější. Teď to pro mě působilo tak, jako bych to spíš viděl v televizi. Ale zase skvěle zafungoval velký obraz na konci, kdy mluvíte a zprvu vás neslyším a vy se postupně přiblížíte a ten hlas vyniká, takže to zase bylo lepší tady.

- Zapojení hlasu je něco, co jsem u vás viděl poprvé. A cokoli od vás vidím, je silné a super, ale často si z toho odnáším podobný zážitek a toto zapojení hlasu pro mě bylo nové, svěží a zajímavé a ocenil bych více takových prvků.

- Nikdy jsem neviděla pohybové divadlo a ani jsem si nepřečetla anotaci, takže jsem byla napjatá, o čem to je, ale vám se atmosférou, kterou jste navodili, podařilo způsobit, že ve chvíli, kdy jsem slyšela první jméno žen, které jste zmiňovali, hned mi docvaklo, že to souvisí s holocaustem. Téma jste mi tak předali, aniž bych předem tušila, do čeho jdu.

- Chvilí jsem uvažovala, zda mám číst nějaký konkrétní příběh, a pak jsem si řekla, že je mi to jedno a celou dobu jsem si užívala obrazy a momenty, které tam vznikaly.

Viktorie Čermáková: Jsem moc ráda, že se tady takové představení objevilo. Myslím si, že scénický tanec je neuvěřitelně inspirativní pro klasické, činoherní divadlo. Tady jsem viděla velkou poučenost i velkými, světovými choreografy. Výjimečně jsem si také nepřečetla nic o představení, což mi dovolilo ještě větší svobodu v propojování si bolestných situací, myslím tím, že jsem zašla ještě mnohem hlouběji do historie lidstva. Inspirace pro divadlo, kde se tolik netančí, by mohla spočívat v tom, že je vidět, co dokáže na jevišti světlo, co je to rytmus, který dotváří nejen hudba, ale i seskupení těl, které se vytváří výtvarně a časově. Že je tam nějaký cyklický prvek, ale zároveň se tam objevují nečekané prvky, které vytváří kontrast k těm opakujícím se věcem.

Jiřina Lhotská: Viděli jsme výsostně divadelní, scénický tvar. Všechny složky, pohyb, tanec, choreografie, práce v prostoru, práce se světlem a se stínem, s hudbou, vytváří atmosféru, která nese celé téma. Citelně jsem vnímala individuální sdělení zkušeností, traumat, situací a tak dále, které mi bylo sdělováno dostatečně zřejmě. Jen jsem měla pocit, že situace naléhavého traumatu pro mě nebyla tak silná a získala si mě až na konci, kde jsem viděla ve vašich tvářích všechna traumata a emoce, které jste předtím zobrazovaly pohybem.

Vít Malota: Čím víc strukturované poznámky si dělám, tím méně mě představení zasáhlo. Nyní mám poznámky extrémně nestrukturované. To, že to technicky funguje, je naprosto bez debat, ale přestože už jsem to dřív viděl, byl jsem neustále překvapován každým novým pohybem a každým novým obrazem. I když obraz byl opozitem toho, co jste dělaly předtím, tak tím, že vycházel z vás, působil naprosto plynule a organicky. Chápu vaši potřebu to ze sebe co nejdřív shodit, protože je to mimořádně náročná a těžká věc, ale ještě chvíli počkejte, protože ve chvíli, kdy to skončilo a vy jste vypli a oddechli si, mě to vytrhlo z toho zážitku.

zapsal Kvido Lotrek

Slovomrak

aneb divácký dojem z představení jedním slovem

šedá
deprese
lodikameny smutek
zmizelých
kruhcykličnost
holocaust
duncan

Seminář Rozšířené úhly pohledu s hlasem

Seminář je veden v angličtině. Můj mozek se zavařil natolik, že je tato reportáž napsaná v Czenglish (některé anglické výrazy jsou ponechány v původní podobě).

Vcházím přímo do probíhající diskuze, která se odehrává okolo akvária s rybičkami. Ptám se lektora Howarda Lotkera, jestli mu nebude vadit, když budu během jeho semináře datlovat do počítače. Lektor Lotker říká, že mu to vadit bude. To mne trochu vyvádí z míry, nicméně Howard je milý a snaží se mi své odmítnutí vysvětlit: „Dnes se budeme věnovat velmi jemnému hlasovému cvičení, při kterém je důležitý zvuk.“ Dušuji se, že budu jako rybička a vytahuji tužku a papír, hezky postaru.

Lektor Lotker vychází z metody Alfreda Wolfsohna, což byl hlasový průkopník, který se po traumatické zkušenosti z účasti v první světové válce nemohl zbavit úzkostí a halucinací. V noci ho probouzely skřeky a volání mrtvých vojáků. Wolfsohn začal tyto hrůzné zvuky znějící v jeho hlavě napodobovat. Snažil se zpátky nalézt svůj „personal voice“. Nakonec se mu podařilo nejen zhmotnit „hlas z hlavy“, ale také rozšířit své hlasové dispozice a pomáhat dalším lidem prostřednictvím hlasové terapie. Jedním z jeho žáků byl také Roy Hart - herec, který nebyl spokojený se svým hlasovým projevem, a proto hledal cestu, která by mu pomohla se autenticky vyjádřit. Roy Hart přenesl Wolfsohnovy objevy na jeviště. Cílem našeho workshopu tedy bude zakoušet hlas ve své přirozené podobě, zvuky libé i nelibé, najít „communication between voice and body.“

Lotker upozorňuje, že během cvičení budou mít účastníci tendenci zavírat oči, je ale dobré nechat je otevřené, abychom se „neuzavřeli“ před okolím. „Pokud vás napadne během následujícího cvičení, kterému říkám ‚vokalizovaná masáž‘, cokoli udělat, ale nejste si jistí, zda-li to udělat můžete, odpověď je: JO! Udělejte to.“

Přecházíme do gymnastického sálu se zrcadly a žíněnkami. Každý účastník si bere svou žíněnku a uléhá na záda, tak, aby mu to bylo příjemné. Pokud cítí „tension“, může se pohnout nebo použít hlas. Lektor Lotker všechny vyzývá k sebemasírování ramen s použitím hlasu. Účastníci dýchají, vzdychají, dělají „hmmmm“ a „áááá“, zívají, mručí, zpívají, pípají, funí a znovu zívají. Zprvu jsou hlasy spíše tlumené, ovšem s masáží dalších částí těla se zvuky proměňují, například:

- žebra - hlubší dýchání
- horní část břicha - „eeeee“
- spodní břicho - „hhhhh“
- hlava - „áááá“ a vysoké zvuky

Někdo se nebojí zkusit si i zvuky na poslech nepříjemné, ale postupem času se účastníci setkávají v souzvuku hlasů. Připadám si jako na koncertě kapely DVA, spojení hlasů mi připomíná lázeň, občas se odněkud ozve kuřkání, mručení, nebo vrčení. Cvičení je jako infekce a mám chuť se k ostatním přidat. Lotker účastníky vyzývá, aby se nebáli rozvíjet zvuky i pohyby, které je napadnou. Místnost se naplňuje pohybem, studenti spolu začínají interagovat a vzájemně se doplňovat, v jednu chvíli stojí všichni na špičkách a natahují ruce - vypadají jako stromy a v doprovodu skřeků, houkání a vytí se ocitám v lidské džungli.

Všichni se zdají naprosto uvolnění a pomocí těla a hlasu se nebojí ztvárnit cokoli, co je napadne. „Zkoušejte si otevírat a zavírat pusy, anebo se s otevřenou pusou usmívat, pomůže Vám to uvolnit high resonance.“

Celé cvičení je příjemně návykové, mám pocit, že by mě bavilo se mu věnovat klidně několik hodin, nicméně se přesouváme opět k rybičkám, abychom si zkušenost „zreflekovali“:

„Ze začátku pro mne bylo těžké přestat myslet na kvalitu zvukového projevu a dovolit si opravdu vyluzovat zvuky, které mě napadnou. Určitě mi pomohlo, když jsem nechala oči otevřené a tím pádem nezůstala uvězněná v myšlenkách.“

„Já jsem se ze začátku styděla, hlavně mi bylo trochu trapné vyjádřit strange voices, které mne napadaly. Přišlo mi to legrační.“

„Původně byl můj hlas unavený, ale jakmile jsem se hlouběji ponořil do cvičení, byl to pro mne relaxační zážitek.“

„Také jsem nejdřív overthinkovala, jak asi můj hlas zní, ale na konci jsem úplně zapoměla, že nějaký hlas vydávám.“

Opouštím účastníky sedící kolem akvária příjemně zrelaxovaná a probuzená - jsem ráda, že jsem se nenarodila jako ryba v akváriu a mám svůj hlas.

Veronika Zárubová

Seminář Počítej do dvaceti

Nedělní setkání semináře Počítej do dvaceti začalo na podlaže jedné z tříd gymnázia. Cílem bylo napojit se na své tělo a navnímat veškerý pohyb. „Hlava je těžká. Dejte jí tu tíhu a uvolněte krk,” doprovázela svým hlasem lektorka Vendula Ježková-Kasalická. Z pozice vleže pak všichni postupně přecházeli do sedu, do stoje a znovu zase ulehali. Toto cvičení napomohlo zkoumat plasticitu jejich těla. A jeho možnosti. „Hodně často herecká práce tkví v kolenou, podobně jako v boxu,” popisovala Vendy. Následně si všichni představili svoje kořeny. Nejdřív jen stáli na místě, ale postupně se začali s kořeny pohybovat. Zajímavé bylo, že ze se tempo v jednu chvíli zrychlilo, ale stejně se nakonec sklouzlo zpět k tomu pomalejšímu. Cvičení podporovalo stabilitu, ale i uzemňování, což může pole Vendy mít i terapeutické účinky.

Po úvodních cvičeních následovala debata o včerejším semináři. Každý popsal svoje pocity a všichni si znovu připomněli to, jak předchozí den pracovali s psychofyzickým napětím. Jak mi Vendy sama řekla, účastníci si na začátku semináře mohli vybrat, jestli se chtějí věnovat imaginaci nebo raději sebeděči a sebevšímavosti. Nakonec se shodli na druhé možnosti a společně tak už třetím dnem pracují na zkoumání sama sebe a péči o svá těla. Zabývají se jednoduše tím, jak se sebou vědomě zacházet.

Po krátké pauze se celá skupina přemístila ven do okolí fontány v zahradě gymnázia. Vendy pustila příjemnou hudbu do podkresu a začala připravovat talířky s ovocem. Už během krájení jablek a banánu začala mluvit o významu chuti, jak pro divadlo, tak pro naše osobnosti. „Chuť může být třeba podobná haiku. Japonské haiku je totiž o konkrétním pocitu, který může vyvolat i nějaká chuť.” Seminaristé se rozdělili do dvojic a vzájemně si vkládali kousky ovoce do úst. Co v nás vzbuzuje chuť jablka, banánu nebo zázvoru? To si každý mohl vyzkoušet. Svoje pocity a emoce z poznávání si pak všichni vzájemně sdělili. „Připomnělo mi to moje ráno, jelikož banán je docela často jednou z částí mého snídani,” popsala Barča. „Mě to úplně donutilo přemýšlet nad některými životními situacemi, až mě to překvapilo,” sdělil svůj zážitek Sam. Dalším třeba některé chutě připomněly dětství nebo léto. Debata dále pokračovala o vztahu k jídlu, co všechno pro nás můžou chutě znamenat, a jaké s nimi máme spojené emoce.

Druhým smyslem, který se Vendy rozhodla venku zkoumat, byl hmat. Okolí fontány nabízelo velké množství materiálů a textur. Úkolem bylo najít tu svou. „Najděte si texturu, která vám bude nejpříjemnější,” nabádala Vendula a všichni se pomalu vydali zkoumat všelijaké materiály. Kůra stromů, tráva nebo třeba dlaždice okolo fontánky. Někdo si dokonce nohy ve fontánce smočil. Po nějakém čase si všichni představili svou oblíbenou texturu a společně ji poznali. Hladké listy keřů, teplé dlaždice chodníku nebo třeba suché listy visící ze stromu u plotu.

„Bavilo mě, jak mi to vezme pozornost. Když si stoupnu do trávy, tak mám najednou strašně moc pocitů,” reflektoval Jindra. I ostatní pak mluvili o pozornosti nebo o strachu. Báli se třeba na něco šlápnout nebo sáhnout, proto jim bylo příjemnější zvolit nějakou známou nebo třeba hladkou texturu.

Všichni se potom znovu usadili do kruhu. Vendy pustila velmi rytmickou hudbu a zvolala: „Kdo se odváží dát ruku pod mou mikinu a poznat tajemnou strukturu?” Postupně si každý mohl vyzkoušet nejrůznější materiály, které byly schované pod Vendulinou mikinou. Některé byly hladké jako třeba mouka. Jiné naopak více hrubé. „Jednu chvíli jsme myslel, že je to kočkolit, ale říkal jsem si, že to bys nám neudělala,” komentoval s úsměvem Vávra. Někdo měl zase z neznámého strach, jako třeba Barča. „Bála jsem se že po té mouce přijde něco mokrého a já budu mít v tom obalené ruce.”

„Každý máme nárok na to, prožívat věci jinak a je to zcela nezpochybnitelné,” shrnula Vendy nedělní setkání. V závěru mluvila hlavně o tom, jak je důležité své vlastní tělo vnímat, a jak moc nám můžou některé věci říct o našich potřebách. „Možná když potřebuji hladkou texturu, tak potřebuji pohladit, obejmout, popovídat si s kamarádkou.” Jednoduše je důležité se snažit vnímat své tělo a neustále ho opečovávat a podpořit sám sebe.

Kateřina Hartmanová

Seminář pro pedagogy

Dej si dvacet

„Přijď až o půl desáté, ráno si ještě dáváme kafe,“ zazní ráno na snídani od jednoho z účastníků. Známe semináře lektorky Jany Machalíkové z předchozích let a tohle prohlášení mi ke stylu její výuky nesedělo. Dopil jsem ale v klidu čaj a směřoval na gympl, kde seminář probíhá.

Otevřel jsem dveře a uviděl jsem něco, co bych snad nejlépe mohl popsat jako úl. Bzučící, vibrující, proplétající se organismus. Jana vprostřed toho dopuje své včely energií. Vítá mě se slovy „Měli jsme dnes v plánu něco jiného, ale účastníci ráno přišli ještě před devátou a začali samovolně dodělávat práci ze včerejška.“ Všichni se smějí a čile dodělávají své ručně vyráběné náušnice z kapslí Dolce Gusto.

Jana mi v mezičase ukazuje, jak naučila své frekventanty věštit z pexesa. Jedná se o jednoduché improvací, kdy mi František Kaska promlouvá do duše na dané téma a u toho přede mě skládá pexeso, které používá jako tarotové karty. Všichni poslouchají a smějí se. Taky se směju, postupem času odkládám zápisník. Atmosféra je tak uvolněná a přátelská, že se okamžitě cítím jako součást úlu a rád tuto roli přijímám.

Seminář je navržený jako odpočinkový pro znavené červnově hořké pedagogy. Také jsem znavený červnově hořký pedagog. František Kaska vtipkuje, že mezi pedagožkou v červnu a žumpou není žádný rozdíl: že je buď nasraná nebo vyčerpaná. „U pedagogů-mužů je to stejně, akorát se septikem,“ dodávají další. Všichni se smějeme.

Ačkoliv seminář není zaměřený na improvizaci, jakoby i tak prokvétala na první pohled běžnými civilními rozhovory mezi účastníky. Jana najednou zavelí: „Včera jste si vylosovali klaunské cvičení, tak pojďme na to!“ Lektorka totiž každý den na konci semináře hází kostkou a podle výsledku hodu vylosuje aktivity na další den. Z odpočinkového semináře se vmžiku stává pracovní. Určujeme si podle návodu svá klaunská jména a jdeme do akce, Jana nám určuje překážky, které se my klauni nesnažíme překonat, ale přijmout a pracovat s nimi. „Problém je chleba klauna,“ říká lektorka a znovu a znovu nás do problémů uvrhává. Je těžké být s problémem (např. společně syn-

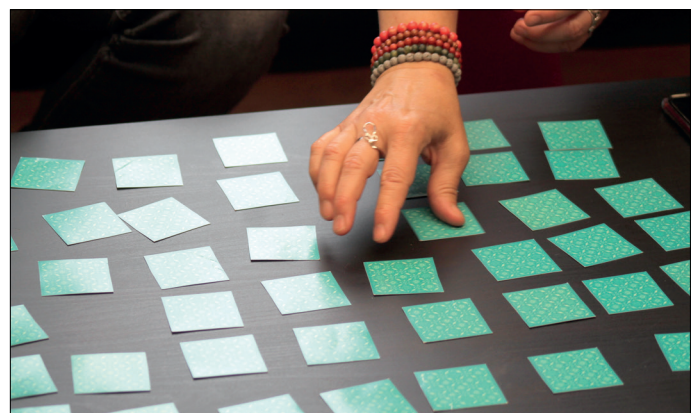

chronizovaně vyskočit nebo vybrat a zazpívat společně písničku) a zároveň se ho nesnažit vyřešit.

To, co mě ale nejvíc zarazí, je, s jakou lehkostí jsme se rychle, přitom plynule přeladili do pracovního módu – dílna se přirozeně změnila v jeviště. To nejzvláštnější ale bude teprve následovat: po hodině a půl společného klaunského vystupování a reflektování se opět přesouváme ke spojeným lavicím. Odkládáme klaunské nosy a jdeme vyrábět náušnice – tentokrát z barevných látek.

Vyrábím si náušnici a stuhu do vlasů. Nálada zůstává konstantně dobrá a napjaté soustředění přechází v uvolněné rozhovory, které se, ačkoliv se tomu snažíme vyhnout, stejně vztahují k pedagogice. Odnáším si dvě náušnice, klaunské techniky a bezpečí. To vše za dvě a půl hodiny čistého času! Když hodiny odbíjejí dvanáct, účastníci ve se debatují, lepí, stříhají a vyrábějí dál. Nikomu se ještě z úlu nechce.

Vít Zborník

Existenciální zamyšlení o špekáčku

Všimli jste si někdy kolik existuje odborníků na opekání špekáčků? Dnešní výlet na Andrlův Chlum tomu byl důkazem. Z laviček a pařezů okolo ohniště se ozývalo jen:

„Dej to víc k ohni, takhle se ti to neopeče.“
 „Nedávej to tolik do toho ohně, to si spálíš.“
 „No, už to máš ale pěkně černý.“
 „Prosím tě, to je na krásu.“
 „Tak tobě to určitě zahučí do ohně.“

Každý prostě ví, jak nejlépe takový buřt opéct. A to nemluví o nařiznutí. Jak teda? Chobotnice, ježek nebo snad spirála? Zkrátka každý má ten svůj, zaručený způsob, jak se správně buřty opékají. Ale víte co? Je to jedno, hlavně když vám všem chutnají.

P.S.: Ježek je nejlepší způsob, jak si nařiznout špekáček.

Kateřina Hartmanová

šlo o přetlak, který musí ven. Ideální by bylo to dostat i do praxe, protože ve velkých divadlech to pak někdy vypadá jak v továrně.

Co inspirativního jsi v poslední době v divadle viděl?

Na festivalu Divadelní svět Brno jsem teď zhlédl představení, které se jmenovalo Smrt Jana Pavla II. z Polska, které ukazovalo v takovém až dokutvaru poslední hodiny Jana Pavla II. Inscenace mě až tak nezasáhla, ale jestli mě potom něco zasáhlo, tak to byla debata s režisérem, což byl mladý kluk, který právě velmi mluvil o potřebě tnout do živého, zvedat tabu témata a znovu k tomu i v režii přistupovat autorsky.

Kvido Lotrek

Na vlastní kůži

Odvážně jsme se rozhodli v každém čísle na vlastní kůži vyzkoušet něco, co jsme viděli v představeních. Dnes to bylo obzvlášť těžké, ale náš šéfredaktor se slovy „Jsem nejlepším tanečníkem disko!“ do nelehkého úkolu (a do sukně) vrhnul po hlavě. Věříme, že jej příští rok uvidíme na jevišti jako platného člena souboru TS Magdalena!

ANKETA: Co děláš, když nemůžeš usnout?

Dorka: „Já většinou můžu usnout.“

Štěpánka: „Pouštím si řízené motivace nebo si představuji příběhy.“

Slávka: „Koukám na seriály.“

Jakub: „Pouštím si comeback.“

Anežka: „Uvolňuji tělo.“

„Souložím.“

Vojta: „Myslím na tebe.“

Amálka: „Čtu funfikce, anebo si píšu s lidma.“

Kuba: „Čumím do stropu.“

„Počítám. Je to hrozný.“

Usínám vždy jako dítě – při poslechu mluveného slova.

Soustředím se na ticho, aby mi v hlavě zůstalo pouze ticho a nic mě nerozptylovalo.

Čtu si.

Tři druhy vědomí

za první bdění
za druhé snění
za třetí soustředění

a na Mladé scéně
můžeš zažít

za čtvrté bdění s Michálkem
za páté snění s Vášou
za šesté soustředění s Větvkou

jas

Kdo páchá Mladou na Malý?

Veronika Zárubová, Kateřina Hartmanová, Kvido Lotrek, Vítek Zborník, Jana Soprová, Lukáš Větvka, David Slížek a další.

Neprochází jazikowou koregtúrou...